

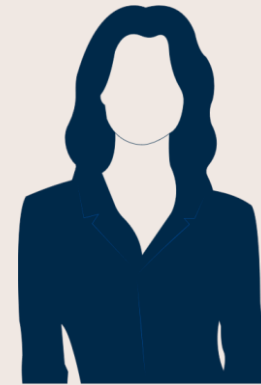
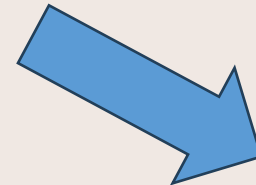
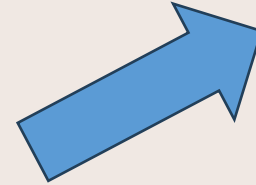
Верховний
Суд

Права подружжя на ІР об'єкти на прикладі практики Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду

Ігор ГУЛЕЙКОВ

суддя Касаційного цивільного суду
у складі Верховного Суду

Судова практика про захист прав подружжя на ІР об'єкти (цивільна справа № 335/5841/19)

Позовна заява про визнання недійсним договорів відчуження торговельної марки, промислові зразки, скасування записів стосовно реєстрації прав власності, внесення відомостей до Державних реєстрів свідоцтв, патентів України

СУД ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Позов задоволено частково
з урахуванням вимог статей 60,
70 СК України, статей 355, 368 ЦК
України

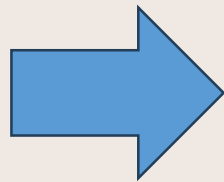

Рішення суду першої інстанції скасовано в частині відмови у задоволенні позовних вимог щодо скасування державної реєстрації права Особи 3 на торговельні марки та промислові зразки, та задоволено ці позовні вимоги

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД

Касаційний цивільний суд складі Верховного Суду

Доводи касаційної скарги

- спірні об'єкти права інтелектуальної власності не є ні майном, ні майновим правом у розумінні ЦК України та СК України, а тому не можуть бути об'єктами спільної сумісної власності подружжя;
- спірні об'єкти права інтелектуальної власності належали Особі 2 (дружині), оскільки реєстрація зазначених об'єктів здійснювалася за кошти від її діяльності як підприємця і використовувались в її підприємницькій діяльності, не в інтересах сім'ї.

Різна судова практика Верховного Суду

Постанова від 13 серпня 2019 року у справі № 926/1795/18

- Приписи статті 16 ЗУ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» закріплюють право на використання знаку для товарів і послуг виключно за власником свідоцтва України на ці знаки, або особою, якій ним передано право власності на них, або особою, якій надано дозвіл на їх використання.
- Перебування у шлюбі, не означає виникнення у члена подружжя саме права на використання спірного знаку для товарів і послуг.
- Право на торговельну марку не може бути об'єктом спільного майна подружжя.

Постанови від 06 листопада 2019 року та від 21 квітня 2022 року у справі № 161/11764/15

Реєстрація знаків для товарів і послуг за відповідачем сама по собі не виключає їх віднесення до спільного майна подружжя і можливості поділу за правилами, визначеними главою 8 СК України.

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду своєю ухвалою від 05 липня 2023 року передав справу на розгляд Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду.

Основний мотив Ухвали:

Майнове право на торговельну марку має лише та особа, яка зазначена у свідоцтві, виданим на виконання і на підставі Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Право на торговельну марку не може бути об'єктом спільного майна подружжя.

Наявні підстави для відступу від висновків Другої судової палати КЦС ВС, викладених у постановках від 06 листопада 2019 року, від 21 квітня 2022 року у справі № 161/11764/15, щодо можливості віднесення права на торговельну марку до об'єктів спільного майна подружжя та його поділу за правилами, визначеними главою 8 СК України

Об'єднана палата Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду

Звернула увагу на те, що оскільки у постанові від 22 червня 2017 року у справі № 201/14163/13 Верховний Суд України також зробив висновок, що майнові права на торгову марку можуть бути об'єктом спільної сумісної власності подружжя, то колегія суддів Першої судової палати КЦС ВС в ухвалі від 05 липня 2023 року фактично поставила перед Об'єднаною палатою правове питання про необхідність відступлення (перегляду) і від висновків Верховного Суду України щодо врегулювання подібних правовідносин нормами, передбаченими главою 8 СК України, а вирішення такого питання за чинним ЦПК України відноситься виключно до компетенції Великої Палати Верховного Суду.

Ухвалою від 18 вересня 2023 року справу повернуто на розгляд колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду.

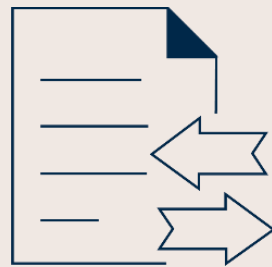
Правова позиція Верховного Суду України, викладена у постанові від 22 червня 2017 року в справі № 201/14163/13-ц

Право на торговельну марку може бути об'єктом спільного майна подружжя та підлягає поділу за правилами, визначеними главою 8 СК України.

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду ухвалою від 11 жовтня 2023 року передав справу на розгляд Великої Палати Верховного Суду

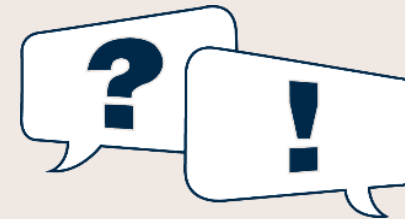
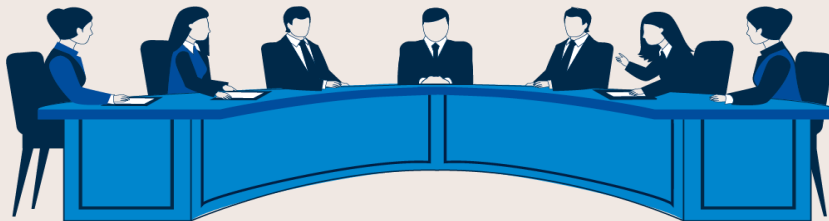
Колегія суддів вважала за необхідне відступити від правового висновку щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду України від 22 червня 2017 року у справі № 201/14163/13, у постановах Верховного Суду від 06 листопада 2019 року у справі № 161/11764/15, від 21 квітня 2022 року у справі № 161/11764/15, про те, що право на торговельну марку може бути об'єктом спільного майна подружжя та підлягає поділу за правилами, визначеними главою 8 СК України.

Велика Палата Верховного Суду ухвалою від 28 лютого 2024 року справу повернула на розгляд до Верховного Суду

Виходила зокрема із того, що у постанові Верховного Суду України від 22 червня 2017 року в справі № 201/14163/13-ц викладено висновок щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, що майнові права на торговельну марку можуть бути об'єктом спільної сумісної власності подружжя, зазначене свідчить про недоцільність розгляду цієї справи Великою Палатою Верховного Суду.

З часу ухвалення Верховним Судом України вказаної постанови у справі № 201/14163/13-ц суспільний контекст не змінився, а такі вади правозастосування, які б зумовлювали потребу відступити від сформульованого у цій постанові висновку, – відсутні.

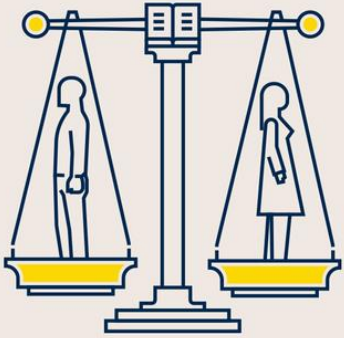

Касаційний цивільний суд складі Верховного Суду постановою від 24 квітня 2024 року (касаційне провадження № 61-10717св22) передав справу на новий розгляд до суду апеляційної інстанції

З урахуванням підтвердження Великою Палатою Верховного Суду правової позиції про те, що право на торговельну марку може бути об'єктом спільного майна подружжя, касаційний суд погодився з висновками судів першої та апеляційної інстанцій, що право на спірні об'єкти інтелектуальної власності є спільною сумісною власністю подружжя.

Водночас касаційний суд встановив, що суди першої та апеляційної інстанцій у справі, яка переглядається, в супереч висновкам Великої Палати Верховного Суду, викладеним у постанові від 29 червня 2021 року, та висновкам Верховного Суду України, викладеним у постанові від 22 червня 2017 року у справі № 6-3058цс16, під час розгляду спору про недійсність договорів у зв'язку з ненаданням одним із подружжя згоди на відчуження спільного майна не перевірили, чи була добросовісною набувач майнових прав інтелектуальної власності на торговельні марки та на промислові зразки – Особа 3, а тому дійшли передчасного висновку про часткове задоволення позову про визнання недійсними оспорюваних правочинів лише за фактом відсутності нотаріальної згоди позивача як другого з подружжя та співвласника майна.

Висновки

- ❖ право на торговельну марку як об'єкт інтелектуальної власності може бути об'єктом спільного майна подружжя;
- ❖ якщо торговельні марки було зареєстровано на одного з членів подружжя, і цю реєстрацію було проведено під час здійснення підприємницької діяльності, у якій особисту участь своєю працею брали обоє з подружжя, і загалом цю підприємницьку діяльність вони розпочали та здійснювали за спільні кошти, то спірні торговельні марки є спільною сумісною власністю подружжя;
- ❖ під час розгляду спорів про недійсність договору у зв'язку з ненаданням одним із подружжя згоди на відчуження спільного майна необхідне з'ясування судами питання, чи був добросовісним набувач такого майна (контрагент за договором).

Верховний
Суд

Дякую за увагу!